

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕТИ РАЗДЕЛ

БОСЕВ срещу ДЕЛОТО БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 62199/19)

СПРИ

Чл. 6, ал. 1 (наказателно) • Липса на безпристрастност на съдебния състав, осъдил журналист, който преди това е публикувал статии, поставящи под съмнение професионалните качества и почтеността на съдията-докладчик и председател • Обективна безпристрастност • Обективни и основателни съмнения на жалбоподателя • Отхвърляне на искането му за отвод на съдията, като се е произнесъл лично по това искане • Неотстранени недостатъци в производството по отвод от по-горна инстанция
Чл. 10 • Свобода на изразяване • Липса на безпристрастност на съда с отражение върху осъждането на жалбоподателя за клевета • Липса на ефективни и адекватни гаранции срещу произвол

Изготвен от Регистратурата. Не обвързва съда.

СТРАСБУРГ

4 юни 2024 г

Това решение ще стане окончателно при условията, определени в член 44 § 2 от Конвенцията. Може да претърпи корекции на формата.

По делото Bosev v. България,

Европейският съд по правата на човека (трето отделение), заседаващ в състав, състоящ се от :

Георгиос А. Сергидес , *президент* ,
Пере Пастор Виланова,
Петер Русма,
Йоанис Ктистакис,
Андреас Зюнд,
Oddný Mjöll Arnardóttir , *съдии* ,

Павлина Панова , *съдия ad hoc* ,
и Милан Блашко, *деловодител* ,

Като взе предвид жалбата (№ 62199/19) срещу Република България , подадена в Съда съгласно член 34 от Конвенцията жалбоподателят („Босевот гражданин на тази държава, г-н Росен Росенов Конвенцията“) на 19 ноември 2019 г.,

като взе предвид решението искането да бъде представено на вниманието на българското правителство („ правителството “),

Имайки предвид становищата на страните,

Като взе предвид депортирането на г-н Йонко Грозев, съдия, избран от България (чл. 28 от Правилника на Съда), и решението, взето от председателя на Камарата за определяне на г-жа Павлина Панова за съдия *ad hoc* (член 29 § 1 b) от правилника),

След обсъждане на четири очи на 10 октомври 2023 г. и 14 май 2024 г.

Постановява следното решение, прието на последната дата :

ВЪВЕДЕНИЕ

1 . Настоящият случай се отнася до безпристрастността на съдия, който се е произнесъл по наказателни обвинения, повдигнати срещу жалбоподателя, неговата присъда за клевета на висш служител и въпроса дали е имало подходящи вътрешни средства за защита за отстраняване на нарушението на неговата свобода на изразяване, което жалбоподателят извършва се счита за резултат от това убеждение. Жалбоподателят се позовава съответно на членове 6 § 1, 10 и 13 от Конвенцията.

ВСЪЩНОСТ

2 . Жалбоподателят е роден през 1983 г. и живее в София. Той беше представляван от г-н А. Кашъмов и г-н С. Мадин, адвокати в София.

3 . Правителството беше представлявано от неговия агент г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

I. ОБЩИЯ КОНТЕКСТ НА СЛУЧАЯ

4 . Жалбоподателят е журналист, специализиран в правните въпроси. Към процесния период е работил в седмичника „ Капитал “, собственост на издателство „ Икономедиа “

5 . През 2013 г. новинарският сайт „ Дневник “, който принадлежи на същото издателство, публикува информация, според която С.М., директорът на Комисията за финансов надзор („ КФН “), е бил призован да се яви в съда като свидетел по дело наказателен процес за пране на пари на основание, че е подписал документи, улесняващи прехвърлянето на парични суми, генерирани от трафик на наркотици.

6 . Жалбоподателят обяснява, че след тази публикация, на различни дати между 2013 г. и 2015 г., CSF е наложил на IP, в качеството му на мажоритарен акционер физическо лице на издателство „ Икономедиа “, както и на други негови дружества, няколко глоби, които впоследствие бяха отменени от съдилищата.

7 . На 6 януари 2015 г. CSF наложи две глоби на „ Икономедиа “ за публикуване в „ Капитал “ на две статии, в които видя опити за манипулиране на финансовите пазари. Наложените санкции възлизат на общо 150 000 български лева (BGN), което се равнява на приблизително 76 700 евро (EUR).

8 . На 15 януари 2015 г. жалбоподателят участва в сутрешния блок на национална телевизия, където е поканен да говори за налагането на посочените санкции и евентуалното участие на С. М. във въпросните събития. По време на интервюто той се позовава на наказателното производство, по което С. М. е призован като свидетел и заявява следното :

“ (...) Г-н [С.]г. е свързан със схемата за пране на пари, в която е обвинен Е.Б. С действията си той е улеснявал изпирането на парични суми, генерирани от трафик на наркотици. (...) По време на съдебните заседания стана ясно, че подписът на г-н [С.]М. фигурира върху няколко документа за превод на парични суми, генерирани от трафик на наркотици. (...) Бесен след тези разкрития (...) той реши да използва институцията, която управлява, за да репресира „ Капитал “ и „ Дневник “ (...). ”

9 . На 16 януари 2015 г. жалбоподателят е гост в друга телевизионна програма. В разговора стана дума и за санкциите, наложени от CSF По време на предаването жалбоподателят заяви следното :

„ Новинарските сайтове „ М. “ и „ Б. “ бяха, наред с „ Дневник “, единствените медии, които открито участват на г-н [С.]М. като правен съветник в схема за пране на пари, генерирани от трафик на наркотици. (...) Това можеше да има логично обяснение, но въпреки че беше викан няколко пъти като свидетел, той не се яви в съда. »

II. НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО ЗА КЛЕВЕТА, ПРОВЕДЕНО СРЕЩУ ЖАЛБОПОДАТЕЛЯ

10 . На 15 юли 2015 г. С. М. подава наказателна жалба за клевета срещу жалбоподателя в Софийски районен съд („ Окръжен съд “). Той осъди коментарите, които засегнатото лице е направило за него по време на двете гореспоменати телевизионни предавания.

11 . По време на производството пред Окръжния съд жалбоподателят е представяван от двама избрани от него адвокати. Поискаха и издействаха призоваване и изслушване на свидетел на защитата, зададоха въпроси на двамата свидетели на противната страна и представиха писмени доказателства пред съда. С аргумента, че въпросните забележки са били само израз на отрицателното мнение на жалбоподателя към жалбоподателя и че нито едно от изреченията, произнесени от засегнатото лице, не може да се тълкува като приписване на наказателен съд при СМ, те пледираха за оправдателна присъда.

12 . На 19 октомври 2017 г. районният съд, произнасяйки се еднолично (съдия К. П.), признава жалбоподателя за виновен за клевета. Разглеждайки по-специално следните забележки от засегнатото лице : „ Г-н [S.]М. (...) реши да използва управляваната от него институция, за да репресира „ Капитал “ и „ Дневник “ (параграф 8 *in fine* по-горе), той отбелязва, че това твърдение е фактическо, че не е представено доказателство за неговата истинност, че съдържа непочтената индикация, че С. М. е злоупотребил с функциите си, за да отмъсти на публикации, които го критикуват, и че в крайна сметка това е оповестено публично в телевизионно предаване. Съдът отбелязва също, че решенията за налагане на горепосочените санкции на „ Икономедиа “ (параграф 7 по-горе) са подписани от заместника на С. М. и че няма доказателства, че С. М. е участвал в тази процедура или е повлиял на решението на неговия заместник . Що се отнася до другите изявления на жалбоподателя, окръжният съд приема, че те са лични тълкувания, основани на информация, събрана от жалбоподателя в статии в пресата и в протоколите от заседанията на процеса, в които С. М. е цитиран да се яви като свидетел, а той следователно се счита, че те не представляват престъпление.

13 . Относно санкцията, която трябва да бъде наложена, окръжният съд, като взе предвид факта, че жалбоподателят никога преди не е бил осъждан и липсата на материални щети в този случай, реши в съответствие с член 78а от Кодекса (параграф 32 по-долу) , да наложи на жалбоподателя административна санкция под формата на глоба, която определя на законовия минимум от 1000 лева (равностойността на приблизително 511 евро). Той също така осъжда жалбоподателя да заплати разходите и разноските, направени от противната страна, както и разходите, свързани със съдебното производство, общо възлизащи на общо 626,60 BGN (еквивалента на приблизително 320 EUR).

14 . Жалбоподателят и С. М. обжалват това решение пред Софийски градски съд. На 24 октомври 2018 г. първоначално определеният по това дело съдия-докладчик В. М. се оттегля поради участието си в друго дело за клевета между С. М. и собственика на издателство „ Икономедиа “, в рамките на което вече е изслушала жалбоподателя като свидетел.

15 . След това пристъпихме към определяне на друг съдия-докладчик на принципа на случайното разпределение на делата. Така беше назначен П.К., зам.-председател на СГС, който председателстваше и състава от трима съдии, отговарящ за произнасянето по жалбите на страните.

16 . На 03.12.2018 г., след подготвителното заседание по въпросното наказателно дело, съдебният състав разпреди да бъдат призовани за явяване страните и техните представители. Призовката на жалбоподателя беше доставена на съответните адреси на

двата му адвокати на 12 декември 2018 г. Тогава първият адвокат посочи писмено, че не може да се свърже с клиента си, и тя помоли властите лично да уведомят съответното лице за призовката му да се яви ; Що се отнася до втория адвокат, секретарката ѝ съобщи, че тя отсъства по медицински причини. В петък, 14 декември 2018 г., администрацията на СГС сезира специализирания отдел на Министерството на правосъдието и поиска да уведоми жалбоподателя за призоваването си на известното му местоживееене, както и на адреса на работодателя му. Служители от Министерството на правосъдието отидоха на всеки от тези два адреса, но напразно : от хора, които срещнаха на мястото, те бяха информирани в предполагаемия дом на жалбоподателя, че квартирата е била продадена от въпросното лице година по-рано, и на адреса на неговия работодател, че редакциите на в. „ Капитал ” са затворени за уикенда.

17 . На 17 декември 2018 г. СГС проведе заседание, но поради отсъствието на жалбоподателя и адвокатите му разглеждането на делото беше отложено за 19 февруари 2019 г. Съдът нареди на специализирания отдел на Министерството на правосъдието да да уведомява молителя за призоваването му лично на всички познати му адреси, на адреса на работодателя му и на адресите на близките му. Освен това съдът изисква от съдебната администрация да провери от компетентните служби дали въпросното лице се намира на национална територия, дали междувременно не е било задържано и дали е сключило трудови договори за предоставяне на телефонна услуга това беше така – да му се определи адресът за кореспонденция и телефонният му номер.

18 . Впоследствие служители от Министерството на правосъдието посетиха няколко адреса, свързани с жалбоподателя, и се свързаха с роднините му. На 04.02.2019 г. призовката за съответното лице е уведомена както до главния редактор на седмичника „ Капитал ” в редакцията на това издание, така и до майката на жалбоподателя на адреса на нейното -това. На 09.02.2019 г. призовката е получена от един от съседите на новия адрес на жалбоподателя.

19 . На 18 февруари 2019 г. жалбоподателят подаде молба за отвод срещу съдия П. К., когото смяташе за негоден да участва в делото на основание, че в миналото е написал и публикувал няколко статии в пресата, в които е критикувал извършената работа от нея като съдия и зам.-председател на Софийския градски съд и е поставил под въпрос почтеността ѝ като магистрат.

20 . В подкрепа на искането си той представя седем статии, подписани от него и публикувани в седмичника „ Капитал “ между юли 2012 г. и април 2015 г., в които се споменават, наред с други неща, случаи на забавяне на разглеждането на някои медийни дела, поверени на съдия П.К. , практика от нейна страна, състояща се в датиране на съдебни решения със задна дата, както и предполагаемото ѝ членство в привилегирован кръг от високопоставени и корумпирани магистрати, за които се подозира, че се възползват от йерархична защита срещу техните злодеяния.

21 . Искането за отвод беше разгледано от съдебния състав на заседание на 19 февруари 2019 г. и отхвърлено по следните причини :

“ Първо, съдията-докладчик не е обърнала внимание на цитираните в молбата за отвод членове, които (...) биха обосновали нейното оттегляне от делото. (...) Съдия-докладчикът счита за необходимо да уточни, че ако интерпретациите на определени актуални събития от журналисти, в случая от обвиняемия Босев , биха могли да повлияят на членовете на обществото при формирането на техните възгледи и становища по дадена тема , което е един от основните принципи на журналистиката в едно демократично общество, те не могат да окажат никакво влияние върху емоционалното, духовното, психологическото и личното равновесие на председателя на съдебния състав и съдията докладчик по отношение на фактите, изнесени от въпросния журналист. По своята същност журналистическата интерпретация на актуалните събития няма отрицателно въздействие върху вътрешното аз на съдията-докладчик, което да ѝ попречи да се произнесе правилно и обективно в случая по фактите, изброени в чл Наказателно-процесуален кодекс. В същия смисъл, дори ако има негативно тълкувани факти по отношение на нея, съдията-докладчик счита, че това няма вероятност да докаже наличието на пристрастие, което да повлияе на нейната оценка на разглежданите факти в настоящия случай. по-специално : въпросът дали е извършено престъпление и дали обвиняемият е извършил това престъпление и ако е така, дали е виновен. Съдия-докладчикът счита за необходимо да изясни, че независимо от изложеното в молбата [за отвод] и в приложените към нея членове, тя е в състояние да осигури провеждането на справедлив и безпристрастен процес, подходящ за отговор на основния поставен въпрос в наказателното производство. Според съдията-докладчик безпристрастността, която представлява основен принцип на наказателния процес, (...) ще бъде напълно гарантирана в този случай (...). »

22 . Жалбоподателят незаочно подава второ искане за отвод на същата съдия на основание, че тя го е уведомила за призовката му да се яви на няколко адреса (параграф 18 по-горе), въпреки че служебният му адрес за кореспонденция е бил известен на съда от началото на наказателното дело производство. Това искане беше отхвърлено по време на същото заседание. Съдебният състав обясни, че използването на тези способи за призоваване има за цел да осигури явяването на обвиняемия и ефективното упражняване на правото му на защита и че не демонстрира пристрастност от страна на председателя на съдебния състав. .

23 . По време на разглеждането на делото от СГС жалбоподателят е представяван от адвокат, когото вече е ангажирал за производството пред първоинстанционния съд. Тя представи редица нови писмени доказателства – публикации в пресата, съдебни решения и преводи на различни международни доклади относно свободата на печата в България – които бяха добавени към преписката. Представителят повтори аргументите, които е направила пред по-долната инстанция (параграф 11 по-горе), а именно, че коментарите на жалбоподателката са били част от дебат от общ интерес, провокиран от значителните глоби, наложени на различни медии от CSF, и че те са изразили лично мнение по отношение на работата и личността на С.М., което според него не би могло да бъде санкционирано без да се пренебрегне правото на съответното лице на свобода на изразяване.

24 . С решение от 21 май 2019 г. Софийският градски съд, повтаряйки мотивите, дадени от Районния съд в това отношение (параграф 12 по-горе) , потвърди осъдителната присъда на жалбоподателя въз основа на фразата „ г-н М. (...) реши да използва управляваната от него институция да репресира “ Капитал ” и “ Дневник ” .

25 . Апелативният съд призна жалбоподателя за виновен по допълнително обвинение за клевета въз основа на следното изявление, направено от жалбоподателя по време на предаването от 15 февруари 2015 г .: „ Г-н [С.]М. е свързан със схемата за пране на пари, в която е обвинен Е.Б. Чрез действията си той улесни изпирането на суми пари, генерирани от трафик на наркотици ” (параграф 8 по-горе). Съдът постанови, че това фактическо изявление също представлява клевета на основание, че жалбоподателят предполага, че С. М. е имал статут на съучастник в престъпление, когато никога не е бил обвиняван или осъждан за съучастие в пране на пари и че няма доказателства, които да установят, че че е бил свързан с такива незаконни дейности. Той допълни, че събраните доказателства, а именно протоколите от проведените съдебни заседания по наказателното производство за пране на пари, водено срещу Е. Б., позволяват да се установи, че С. М. е бил призован като обикновен свидетел. Някои документи, представени по същото наказателно производство – фотокопия на пълномощни и паспорт, са заверени с подписа му и с печата на ръководената от него тогава консултантска фирма. Въпреки това, според мнението на СГС, тези обстоятелства по никакъв начин не доказват, че С. М. е участвал в операция за пране на пари, както твърди жалбоподателят. Той заключава, че изречени от жалбоподателя към държавен служител по време на телевизионно предаване, въпросните коментари представляват клевета, наказуема по чл. 148, ал. 2 от Наказателния кодекс (параграф 31 по-долу).

26 . Относно другите коментари, направени от жалбоподателя, които са осъдени в жалбата на С. М., апелативният съд, като прецени, че те представляват израз на личното мнение на засегнатото лице и че не са непочтени за жалбоподателя, потвърди оправдателната присъда, постановена на първа инстанция.

27 . Що се отнася до наказанието, което следва да бъде наложено, Софийският градски съд, който потвърди приложението на чл.78а от НК в конкретния случай, уточни, че глоба в размер над предвидения в закона минимум от 1000 лв . подходящо за него, но тъй като С. М. не е направил изрично искане в тази насока, той е обвързан от заключението на районния съд. Следователно той потвърждава решението на последния по този въпрос, както и в частта му относно разходите и разноските (параграф 13 по-горе).

28 . Решението на СГС не подлежи на обжалване пред Касационния съд (параграф 34 по-долу).

III. ДРУГИ ОТНОСИМИ ФАКТИ

29 . С аргумента, че множество процедурни правила са били пренебрегнати и че по-

специално съдия П. К. се е показала пристрастна, жалбоподателят впоследствие подава молба до прокурора за възобновяване на наказателния процес. На 21 октомври 2019 г. прокуратурата отхвърли това искане, считайки, че наказателното производство срещу засегнатото лице не е опорочено с съществени недостатъци. Той счита по-специално, че аргументите, представени от жалбоподателя в исканията му за отвод, не са в състояние да поставят под съмнение безпристрастността на съдия П. К., че тези искания са надлежно разгледани и че отхвърлянето им е достатъчно мотивирано в съответните решения. Освен това той отбеляза, че мотивите в основата на решението на Софийския градски съд ясно демонстрират липсата на пристрастност от страна на всички съдии, съставили решението.

30 . На 19 ноември 2019 г. жалбоподателят подаде молбата си до Съда. Той направи три оплаквания : първо, той постави под въпрос, от гледна точка на член 6 § 1 от Конвенцията, безпристрастността на съдия П. К .; след това той твърди, че присъдата му за клеветата е била постановена при незачитане на правото му на свобода на изразяване, гарантирано от член 10 от Конвенцията ; накрая, той се оплаква, съгласно член 13 от Конвенцията, че не е разполагал с вътрешноправно средство за защита, което да поправи нарушението, което според него е извършено върху правото му на свобода на словото.

СЪОТВЕТНАТА ВЪТРЕШНА ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА

31 . 148, ал.2 от Наказателния кодекс („ НК ”) е предвидено, че клеветата, ако деянията са извършени публично или срещу длъжностно лице, се наказва с глоба от 5000 до 15 000 лв. и порицание. Наказателното производство се образува по тѣжба, подадена направо до компетентния съд от лицето, което се счита за оклеветено (чл. 161, ал. 1 от НК). Абсолютната давност за това престъпление е четири години и шест месеца от датата на извършване на фактите (чл. 80, ал. 1, т. 5 и чл. 81, ал. 3 от НК).

32 . Съгласно чл.78а, ал.1 от НК, ако извършителят на деянията, съставляващи престъпление, не е криминално проявен и ако материалните щети са възстановени, съдията заменя наказателното наказание административно наказание глоба в размер от 1000 до 5000 лв. Съгласно установената съдебна практика на българските съдилища така санкционираното лице не се счита за криминално осъждано (*Постановление № 7 от 4.XI.1985 г. по н. д. № 4/85 г., Пленум на ВС, т .4*) .

33 . Член 29, параграф 2 от Наказателно-процесуалния кодекс („ НПК “) предвижда, че съдията трябва да се оттегли от разглеждане на наказателно дело, ако има обстоятелства, които могат пряко или косвено да породят съмнение относно неговата безпристрастност. Исканията за отвод трябва да бъдат разгледани незабавно от съда, който трябва да мотивира решението си (чл. 31, ал. 3 и 4 от ГПК). НПК не предвижда възможност за обжалване на тези решения отделно от решението по същество на наказателното дело. Съгласно установената съдебна практика на българския ВКС обаче липсата на безпристрастност на наказателния съд се счита за основен процесуален порок, обосноваващ отмяната на обжалваното с касационната жалба присъда и последващото връщане на делото на ВКС. долна инстанция за преразглеждане (*Решение № 245 от 8.05.1996 г. по н. д. № 545/1995 г., I н. о. ; Решение № 523 от 1 3.07.2005 г. д. № 988/2004 г. , II н. о., НК г. , III н., НК*).

34 . В чл.346, ал.2 от НПК не е предвидено касационно обжалване на решения, постановени по дела за клеветата от окръжен съд, към чийто състав е Софийският градски съд. Осъденото лице обаче може да поиска от прокурора да предложи възобновяване на наказателното производство по същите причини като тези, които оправдават касационно обжалване, например в случай на сериозно нарушение на процесуалните правила (чл. 420 до 422 от СРП).

35 . Съгласно чл. 178 от НПК призовката за явяване се издава от служител на съответния съд (ал. 1 от същия член). Когато призовката не може да бъде връчена по този начин, уведомяването за този акт се извършва от службите на Министерството на вътрешните работи или Министерството на правосъдието (ал. 2 на същия член).

МЯСТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

36 . Жалбоподателят твърди, че съдия П.К., докладчик и председател на съдебния състав, който го е осъдил по въззивната жалба, не е бил безпристрастен. В това отношение той се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията, който е формулиран в съответната му част, както следва :

„ Всеки има право на справедливо изслушване (...) от независим и безпристрастен съд, създаден със закон, който решава (...) основателността на всяко наказателно обвинение, повдигнато срещу него. »

А. По допустимостта

1. Аргументи на страните

37 . Правителството твърди, че тази жалба трябва да бъде обявена за недопустима поради неспазване на шестмесечния срок. Всъщност той счита, че в случая е уместно този срок да започне да тече от датата, на която е отхвърлена молбата за отвод, подадена от жалбоподателя срещу съдия П. К., а именно 19 февруари 2019 г. Тъй като такова решение е не подлежи на обикновено обжалване, според правителството жалбоподателят е трябвало да подаде жалбата си за нарушение на член 6 § 1 преди 19 август 2019 г.

38 . Жалбоподателят оспорва доводите на правителството и счита, че шестмесечният срок е започнал да тече от датата на постановяване на присъдата от Софийския градски съд по съществото на наказателното дело, по което е обвиняем, а именно на 21 май 2019 г. За целта обяснява, че евентуално нарушение на правото на справедлив процес може да се установи само с оглед на крайния резултат от процедурата. Всъщност според него е било невъзможно да се определи предварително дали обвиненията за клевета срещу него ще бъдат потвърдени или отхвърлени от съда, дотолкова, че според него това е било едва в момента на осъждането или оправдаването че може да се оцени безпристрастността на съда. Тъй като искането му е подадено на 19 ноември 2019 г., шестмесечният срок щеше да бъде спазен.

2. Оценка на съда

39. Принципите, свързани с прилагането на шестмесечния срок, който е предвиден в член 35 § 1 в редакцията в сила към момента на подаване на настоящата жалба, бяха припомнени в *Lopes de Sousa Fernandes v. Португалия* ([GC], № 56080/13 , §§ 129-132, 19 декември 2017 г.). Въпросната разпоредба има за цел да осигури правна сигурност, като гарантира, че случаите, които повдигат въпроси съгласно Конвенцията, се разглеждат в разумен срок и че минали решения не подлежат на оспорване за неопределено време. Това правило маркира времевата граница на контрола, извършван от органите на Конвенцията, и посочва на лицата и държавните органи периода, след който този контрол вече не се упражнява (*пак там* , § 129). В това отношение разпоредбите, свързани с изчерпването на вътрешноправните средства за защита и шестмесечния срок, посочени заедно в член 35, § 1, са тясно свързани (*пак там* , § 130). Като общо правило всъщност шестмесечният срок започва да тече от датата на окончателното решение, взето в рамките на процеса на изчерпване на вътрешните средства за защита, тъй като член 35 § 1 не може да се тълкува по начин, който в нарушение на принципът на субсидиарност би изисквал от жалбоподателя да отнесе жалбата си до Съда, преди ситуацията на съответното лице по отношение на въпросния въпрос да е била предмет на окончателно решение на вътрешно ниво (*пак там* , § 131) . Въпреки това, тази разпоредба предвижда, че само нормалните и ефективни средства за защита трябва да бъдат взети предвид в това отношение : всъщност не може да се приеме, че жалбоподател, с единствената цел да отложи стриктния срок, наложен от Конвенцията, се опитва да се обърне към неуместни или злоупотребяващи искания към органи или институции, които нямат необходимата власт или компетентност да поправят ефективно щетите, които съответното лице смята, че са им причинени (*пак там* , § 132).

40. Обръщайки се към обстоятелствата по настоящото дело, Съдът отбелязва, че страните не са съгласни коя дата трябва да се използва като начална точка на шестмесечния период в това дело, като жалбоподателят твърди, че това е датата, на която Софийският градски съд постановява окончателното си решение по съществото на делото му, а именно на 21 май 2019 г. (параграф 38 по-горе), докато Правителството счита, че срокът е започнал да тече на датата, на която са отхвърлени двете молби за

счита, че срокът е започнал да тече на датата, на която са отхвърлени двете молби за отвод на съдия П.К. а именно 19 февруари 2019 г. (параграф 37 по-горе) .

41. Съдът отбелязва, че българската правна система предвижда два различни, но кумулативни начина за повдигане на възражение за пристрастност срещу наказателен съдия, а именно, първо, пътя на искане за отвод, направено преди решението и след това, подаването на обжалване пред висшия съд срещу решението на съдията по съществото на делото (параграф 33 по-горе). По този начин, като общо правило, когато обвиняемият възнамерява да оспори безпристрастността на апелативния съдия, той трябва да поиска отвод на този съдия по време на производството и след това, ако е необходимо, да повдигне същия аргумент в контекста на касационна жалба. Съдът обаче отбелязва, че положението на жалбоподателя в настоящия случай представлява специален случай, тъй като той не може да се възползва от втората възможност, като се има предвид, че решението на съда в град София е изключено *ex lege* от обхвата на заявлението от касационната жалба (параграф 34 по-горе).

42. При конкретните обстоятелства на настоящия случай, приемането на позицията на правителството по отношение на началната точка на шестмесечния период би означавало значително намаляване на правото на жалбоподателя да отнесе въпроса пред Съда. В действителност подобна хипотеза би означавала да се приеме, че засегнатото лице е трябвало да подаде жалбата си за нарушение на член 6 § 1 дори преди края на наказателното производство, което го е изложило на риска да бъде отхвърлено от Съда като преждевременно (*Güngörmez v. Türkiye* (реш.), № 38734/04 , 18 ноември 2008 г., и *Sperisen срещу Швейцария* , № 22060/20 , § 48 *in fine* , 13 юни 2023 г.).

43. Съдът желае да припомни в това отношение, че шестмесечният срок представлява независимо правило, което трябва да се тълкува и прилага във всеки случай, така че да се гарантира ефективното упражняване на правото на индивидуална жалба (*Sabri Güneş срещу Турция* [GC], № 27396/06 , § 55, 29 юни 2012 г.). При специфичните обстоятелства по настоящия случай, той не може следователно да критикува жалбоподателя, че е изчакал да сезира въпроса до окончателното решение, постановено по обвинението му от Софийски градски съд. Следователно той счита, че датата на настоящото решение, а именно 21 май 2019 г., трябва да се приеме за начална точка на шестмесечния период по това дело. Тъй като жалбоподателят е подал искането си на 19 ноември 2019 г., въпросният срок е спазен.

44. Следователно възражението на правителството трябва да бъде отхвърлено по този въпрос.

45. Отбелязвайки, че това оплакване не е явно необосновано или недопустимо поради друга причина, посочена в член 35 от Конвенцията, Съдът го обявява за допустимо.

В. На дъното

1. Аргументи на страните

а) Жалбоподателят

46 . Жалбоподателят твърди, че съдия П.К. не е безпристрастен. Той изтъква два аргумента в подкрепа на тази теза : от една страна, той обяснява, че е публикувал критични статии, насочени към дейността на въпросния съдия като заместник - председател на съда - гр. София, подходящо обстоятелство според него. да породи сериозно съмнение относно безпристрастността на П.К. спрямо него ; от друга страна, той критикува последния, че е използвал срещу него способности за призоваване, които според него не са били необходими в неговия случай и са били предназначени за лица, обвинени в тежки престъпления, което според него е допълнително доказателство, че съдията в въпросът беше предубеден срещу него.

47. Тези аргументи са повдигнати в двете искания за отвод на съдията, направени от жалбоподателя по време на първото заседание пред Софийски градски съд. Въпреки това, отбелязва жалбоподателят, самата съдия е отхвърлила тези искания, без да предостави, според него, уместни и достатъчни мотиви в това отношение.

48. Жалбоподателят твърди, че отказът на съдията да се оттегли компрометира справедливостта на наказателното производство, водено срещу него. Всъщност, обяснява той, тя беше тази, която, от една страна, като председател на съдебния състав, проведе процедурата в публично изслушване, продиктува съдържанието на протокола, изготвен от

секретаря, и председателства разискванията на съдебния състав след заседанието, а от друга страна, в качеството си на съдия-докладчик, предложи на колегите си да потвърдят присъдата за клевета, постановена срещу жалбоподателя от първоинстанционния съд. Според жалбоподателя предразсъдъците, които съдия П. К. твърди, че е хранил към него, следователно са в основата на неоправдана намеса в упражняването на правото му на свобода на изразяване.

б) Правителството

49. Правителството се противопоставя на аргументите на жалбоподателя и поддържа, че няма доказателства, позволяващи заключението, че съдия РК е бил предубеден, нито според субективния подход, нито според обективния подход, развит в съдебната практика на Съда (*De Cubber срещу Белгия*, 26 октомври 1984 г., § 24, серия А № 86).

50. От една страна, всъщност правителството обяснява, че изследването на обстоятелствата по делото според субективния подход води до заключението, че жалбоподателят не е предоставил доказателство за наличието на пристрастност от страна на съдията. В тази връзка той изтъква, че последният не е бил запознат с пълното съдържание на публикациите, на които се позовава жалбоподателят, че една от въпросните статии не съдържа никаква индикация, позволяваща съответното лице да бъде идентифицирано като неин автор, и накрая, че всички тези статии са били публикувани четири до пет години преди делото, включващо жалбоподателя, да бъде разгледано от Софийски градски съд. Поради това Правителството счита, че дори да се приеме, че съдия П. К. е прочела въпросните статии по време на искането за нейния отвод, такова обстоятелство не би било такова, че да постави под съмнение безпристрастността на съдията, както е отбелязано в решението си от съдебния състав. Той допълва, че няма връзка между критиките, отправени към съдия П. К. във въпросните статии, и предмета на спора, който тя е призована да разгледа в случая.

51. В това отношение Правителството твърди, че безпристрастността на съдията се доказва от факта, че решението на Софийския градски съд само потвърждава това на първоинстанционния съд относно нарушението, извършено от жалбоподателя, и наказанието, което трябва да му бъде наложено. Следователно положението на жалбоподателя не би било влошено от апелативния съд. Освен това съдиите не са извършили действие, което да навреди на жалбоподателя по време на процедурата и не са използвали неподходящ израз, който може да бъде изтълкуван като индикация за пристрастност от тяхна страна.

52. От друга страна, Правителството обяснява, че разглеждането на обстоятелствата по делото според обективен подход не позволява и най-малката индикация за пристрастност от страна на съдия П. К. да се счита за индикация в този смисъл на усилията направени от властите, за да призват жалбоподателя да се яви пред съда, като се има предвид, че те са имали за цел – във време, когато жалбоподателят не може да бъде открит на известните му адреси и след това, че неговите представители са отсъствали на първото заседание – да гарантират процесуалните права на жалбоподателя. Правителството също така отбелязва, че тези стъпки са извършени не от съдия П. К., а от специализираната администрация.

53. Накрая Правителството обяснява, че фактът, че съдия П. К. е била част от състав от трима съдии, представлява достатъчна гаранция срещу възможно пристрастие от нейна страна. В това отношение той отбелязва, че ако тайната на разискванията не позволява да се установи каква е ролята на съдия РК в процеса на вземане на решение, всеки от другите съдии може да оцени доказателствата независимо и да изрази, когато е уместно, становище. отделно ; въпреки това, отбелязва той, именно с единодушно решение посоченият състав потвърди оценката на по-долната инстанция.

2. Оценка на съда

а) Общи принципи

54. Съдът припомня, че безпристрастността обикновено се определя от липсата на предразсъдъци или пристрастност и може да бъде оценена по различни начини. Съгласно постоянната съдебна практика на Съда е уместно за целите на член 6, алинея 1 той да бъде оценен според субективен подход, като се вземат предвид личните убеждения и

поведение на съдията, което състои в определяне дали последният не е проявил пристрастност или лични предразсъдъци в конкретния случай, както и съгласно обективен подход, състоящ се в определяне дали съдът е предложил, по-специално чрез състава си, достатъчни гаранции, за да изключи всяко легитимно съмнение относно неговата безпристрастност (вж. напр. , *Kyprianou v. Cyprus* [GC] , № 73797/01 , § 118 , ЕСПЧ 2005-XIII , *Micallef v.* , № 29369/10 , § 73, ЕСПЧ 2015 г. и *Ilmseher срещу Германия* [GC], № 10211/14 , § 287 , 4 декември 2018 г.).

55 . Що се отнася до субективния подход, принципът, че трибуналет трябва да се счита за свободен от предразсъдъци или пристрастност, отдавна е установен в юриспруденцията на Съда (*Kyprianou* , § 119, *Micallef* , § 94, и *Morice* , § 74, всички цитирани по-горе). Личната безпристрастност на магистрата се предполага до доказване на противното (*Hauschildt срещу Дания* , 24 май 1989 г., § 47, серия А № 154). Що се отнася до вида на изискваното доказателство, Съдът например се е постарал да провери дали даден съдия е проявил враждебност или злоба по лични причини (*De Cubber* , § 25, и *Morice* , § 74, едното и другото, споменати по-горе).

56 . В по-голямата част от случаите, повдигащи въпроси, свързани с безпристрастността, Съдът прибегва до обективния подход (*Micallef* , цитирано по-горе, § 95). Границата между субективната безпристрастност и обективната безпристрастност обаче не е плътна : не само, че самото поведение на съдия, от гледна точка на външен наблюдател, може да породи обективно обосновани съмнения относно неговата безпристрастност – обективен подход –, но може да засегне и въпроса за личното убеждение - субективен подход (*Киприану* , цитирано по-горе, § 119). По този начин, в случаите, когато може да е трудно да се представят доказателства, които да оборят презумпцията на съдията за субективна безпристрастност, условието за обективна безпристрастност предоставя важна допълнителна гаранция (*Pullar срещу Обединеното кралство* , 10 юни 1996 г., § 32, *Доклади от съдебни решения и решения 1996-III* и *Morice* , цитирано по-горе, § 75).

57. Що се отнася до обективната оценка, тя се състои в въпроса дали, независимо от личното поведение на съдията, някои проверими факти пораждаат подозрение за безпристрастността на последния. От това следва, че за да се произнесе относно наличието в даден случай на законна причина за опасения от липса на безпристрастност от страна на съдия или колегиален съд, гледната точка на съответното лице се взема предвид, но се взема предвид не играят решаваща роля. Определящият елемент е дали арестите на съответното лице могат да се считат за обективно оправдани (*Micallef* , цитирано по-горе, § 96).

58. Обективната оценка по същество засяга йерархичните или други връзки между съдията и другите участници в процедурата. Следователно е необходимо да се определи във всеки конкретен случай дали естеството и степента на въпросната връзка са такива, че да показват липса на безпристрастност от страна на съда (*Morice* , цитирано по-горе, § 77).

59 . По този въпрос дори външният вид може да бъде важен (*De Cubber* , цитирано по-горе, § 26) : това е въпрос на доверието, което съдилищата на едно демократично общество трябва да вдъхват на страните по делото. Следователно всеки съдия, от когото има правомерни опасения за липса на безпристрастност, трябва да се оттегли (*Castillo Algar v. Spain* , 28 октомври 1998 г., § 45, *Доклади 1998-VIII*, *Micallef* , цитирано по-горе, § 98, и *Morice* , цитирано по-горе, § 78).

60 . За да могат съдилищата да вдъхнат необходимото доверие на обществото, е необходимо също така да вземат предвид съображения от органичен характер (*Piersack v. Belgium* , 1 октомври 1982 г. · § 30 d), Серия А № 53). Наличието на национални процедури, предназначени да гарантират безпристрастност, а именно правила за отстраняване на съдии, е важен фактор. Такива правила изразяват загрижеността на националния законодател да премахне всяко разумно съмнение относно безпристрастността на съответния съдия или съд и представляват опит да се гарантира безпристрастност чрез премахване на причините за безпокойство в тази област (*Zahirović v. Croatia* , № 58590/11 , § 35, 25 април 2013 г.).

б) Приложение към настоящия случай

i. Субективният подход

61 . Един от двата аргумента, повдигнати от жалбоподателя пред националните съдилища и пред Съда в подкрепа на твърдението му за пристрастност от страна на съдия П.К., е, че усилията, положени от Софийски градски съд да го призове да се яви в съда. 19 февруари 2019 г. беше прекомерен и необичаен (параграфи 22 и 46 по-горе) . Той видя това като доказателство за враждебността и злонамереността на съдията към него. Съдът счита, че е уместно да подходи към този аргумент, като използва субективния подход, за да определи дали има вероятност да постави под въпрос презумпцията за непристрастност, на която се радва съдия П. К. (параграф 55 по-горе) .

62. Съдът отбелязва в това отношение, че неуспехът на първоначалните опити на администрацията на СГС да уведоми жалбоподателя за датата на първото заседание, далеч не се дължи на членовете на съдебния състав, е свързан на обстоятелствата, че един от адвокатите на жалбоподателя тогава отсъства от кабинета си по медицински причини, че другият адвокат не е могъл да се свърже с жалбоподателя и е предложил на съдебната администрация да уведоми съда, пряко засегнат от неговото призоваване, че жалбоподателят не е открит на известния му адрес и накрая, че офисите, в които е работил, са затворени за уикенда по време на посещението на длъжностните лица (параграф 16 по-горе).

63. При тези условия съдебният състав отложи датата на първото заседание с два месеца и, както е разрешено от член 178, ал. 2 от НПК, използва услугите на специализираната администрация на Министерството на правосъдието, за да установи местонахождението на жалбоподателя и го уведомява за новата дата на изслушването (параграфи 17 и 35 по-горе). Това уведомление е направено на 4 февруари 2019 г. до работодателя и майката на жалбоподателя и на 9 февруари 2019 г. до един от съседите на жалбоподателя (параграф 18 по-горе). Жалбоподателят е успял да направи първото си искане за отвод преди датата, насрочена за заседанието (параграф 19 по-горе), той се е явил там, подпомаган от един от своите адвокати и е участвал активно в процеса по обжалване (параграф 23 по-горе).

64. Трябва също така да се отбележи, че абсолютният срок на давност, предвиден от националното законодателство за престъплението, в което е обвинен жалбоподателят, е четири години и шест месеца (параграф 31 *in fine* по-горе) и че следователно той е изтекъл в неговия случай на 15 и 16 юли 2019 г. Следователно всяко неоправдано забавяне на производството пред СГС рискува да доведе до прекратяване на наказателното производство, без този съд да може да се произнесе по съществото на наказателното дело. Следователно Съдът не може да критикува съдебния състав, че е предприел няколко стъпки, освен това незадължителни и предвидени от вътрешното законодателство, за да призове жалбоподателя да се яви на заседанието на 19 февруари 2019 г.

65. От горното изглежда, че този първи аргумент на жалбоподателя, разгледан по този начин според субективния подход, не може да постави под въпрос непристрастността на съдия П.К.

ii. Обективният подход

66 . Жалбоподателят обяснява освен това, че се е страхувал, че съдията ще таи враждебност срещу него поради седем статии, които е публикувал, които съдържат, наред с други неща, твърдения за неизпълнение от нейна страна на професионалните й задължения и поставяне под съмнение на неговите професионални почтеност (параграфи 19 и 20 по-горе). Съдът счита, че е подходящо да разгледа този аргумент, използвайки обективния подход (параграфи 56-59 по-горе) .

67. Той отбелязва, на първо място, че въпросните статии са написани от жалбоподателя в качеството му на журналист, специализиран в правните въпроси, и че са публикувани между 2012 г. и 2015 г. (параграф 20 по-горе) , с Т.е. няколко години преди въпросното дело да бъде внесено в СГС. Следователно не е умишлен опит от страна на жалбоподателя да отстрани съдия П. К., за да я изключи от разглеждането на неговото наказателно дело чрез злонамерена медийна кампания, съпътстваща разглеждането на нейната наказателна кауза.

68. Що се отнася до съдържанието на статиите, трябва да се отбележи, че съдия П. К. е изрично спомената там и че нейните професионални качества и нейната почтеност са силно поставени под въпрос. По този начин се твърди, че тя е забавила разглеждането на

някои медийни дела, че е датирали решенията си със задна дата и че е принадлежала към привилегирован кръг от високопоставени и корумпирани магистрати (параграф 20 по-горе).

69. След това Съдът подчертава, че съдия П. К. е заместник-председател на Софийския градски съд, съдия-докладчик по наказателното дело на жалбоподателя и председател на съдебния състав (параграф 15 по-горе), призован да се произнесе на последна инстанция относно вината на жалбоподателя (параграф 34 по-горе).

70. Вярно е, че наказателното дело на жалбоподателя е разпределено на случаен принцип на съдия РК (параграф 15 по-горе) и публикуването на статиите в пресата не е довело до съдебно производство от страна на магистрата срещу жалбоподателя или неговия издател. Въпреки това Съдът счита, че при конкретните обстоятелства по делото жалбоподателят би могъл да има обективни и основателни съмнения относно безпристрастността, с която РК ще упражнява функциите си в контекста на разглеждането на жалбата, която е подал срещу постановената присъда от първоинстанционния съд.

71. Следователно е необходимо да се определи дали вътрешното право предлага на жалбоподателя процедура, способна да разсея обективните му съмнения относно безпристрастността на съдия П. К. (параграф 60 по-горе).

72. Член 29, параграф 2 от НПК предвижда, че съдията трябва да се оттегли от разглеждане на наказателно дело, ако има обстоятелства, които могат да поставят под въпрос неговата безпристрастност (параграф 33 по-горе). Тъй като ситуацията, осъдена от жалбоподателя, потенциално попада в обхвата на тази разпоредба, засегнатото лице е поискало отстраняването на съдия П. К. (параграф 19 по-горе). Разгледана, както е предвидено от вътрешното законодателство, от съдебния състав, в който членува съдия П. К., нейната молба е окончателно отхвърлена. Текстът на решението показва, че самата съдия П. К. го е продиктувала на секретаря по време на заседанието (параграф 21 по-горе).

73. Това объркване на ролите между съдия и заинтересована страна очевидно може да породи обективно оправдани страхове относно съответствието на процедурата с принципа, според който никой не може да бъде съдия по собствената си кауза и, следователно, относно безпристрастността на съдът. От практиката на Съда изглежда, че вътрешна процедура, при която – какъвто е случаят в настоящия случай – съдията лично се произнася по искане за отвод срещу него, не е в съответствие с член 6 § 1 от Конвенцията само в изключителни случаи. , по-специално когато мотивите, изтъкнати от страните, са злоупотребяващи или лишени от всякаква релевантност, тоест когато са от общ и абстрактен характер и не се отнасят до конкретни елементи и лица, които биха могли да разкрият наличието на пристрастност към част от съдията (*Pastörs срещу Германия* , № 55225/14 , §§ 62 и 63, 3 октомври 2019 г., и *Михаил Миронов срещу Русия* , № 58138/09 , §§ 36 и 37, 6 октомври 2020 г.). Въпреки това Съдът отбелязва в този случай, че аргументът, повдигнат от жалбоподателя, за да оспори безпристрастността на съдия П. К., не е нито обиден, нито лишен от всякаква релевантност.

74. Разбира се, съдебната практика на българския Върховен касационен съд предоставя допълнителна гаранция, състояща се във факта, че лицето, което счита, че делото му е решено от предубеден съд, може да повдигне този въпрос в контекста на касационна жалба и да получи, когато е приложимо, анулиране на присъдата и препращане на делото му до друг съд за преразглеждане (параграф 33 по-горе). Но в настоящия случай такова средство за защита е невъзможно за жалбоподателя : всъщност решенията, постановени по дела за клевета от районен съд, нивото на юрисдикция, към което принадлежи съдът на град София, са изключени *ex lege* от приложно поле на касационната жалба (параграф 34 по-горе) . Освен това извънредната жалба за възобновяване на наказателното производство, подадена от жалбоподателя по същите причини, е отхвърлена от главния прокурор (параграф 29 по-горе). По този начин пропуските в процедурата по оспорване, следвана от СГС, не могат да бъдат отстранени от по-горна инстанция.

iii. Заключение

75 . В светлината на гореизложеното и след разглеждане на фактите по делото в съответствие със субективните и обективни подходи, развити в неговата съдебна практика, Съдът счита, че не е обиден, нито лишен от всякаква релевантност.

практика, Съдът заключава, че съдебният състав на Софийски градски съд не представлява „безпристрастен съд“ по смисъла на член 6 § 1 от Конвенцията.

76 . Следователно е налице нарушение на този член в настоящия случай.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

77 . Жалбоподателят вижда присъдата си за клевета като неоправдана атака срещу правото му на свобода на изразяване. В това отношение той се позовава на член 10 от Конвенцията, който гласи следното :

“ 1. Всеки има право на свобода на изразяване. Това право включва свобода на мнение и свобода да получавате или съобщавате информация или идеи без намеса от страна на публичните власти и независимо от границите. (...).

2. Упражняването на тези свободи, включващи задължения и отговорности, може да бъде предмет на определени формалности, условия, ограничения или санкции, предвидени в закона, които представляват мерки, необходими в едно демократично общество за националната сигурност, териториалната цялост или обществената безопасност, отбраната на реда и предотвратяването на престъпленията, защитата на здравето и морала, защитата на репутацията или правата на другите, за предотвратяване на разкриването на поверителна информация или за гарантиране на авторитета и безпристрастността на съдебната система. »

A. По допустимостта

78 . Отбелязвайки, че това оплакване не е нито явно необосновано, нито недопустимо поради друга причина, посочена в член 35 от Конвенцията, Съдът го обявява за допустимо.

B. На дъното

1. Аргументи на страните

а) Жалбоподателят

79 . Жалбоподателят твърди, че присъдата му за клевета представлява намеса в упражняването на свободата му на изразяване. Той счита, че тази намеса не се основава на никаква разумна обосновка.

80. Първо, той обяснява, че коментарите, за които е бил санкциониран, са били част от дебат от общ интерес относно предполагаемото участие на висш служител в операция за пране на пари, генерирани от трафик на наркотици. Той допълва, че лицето, към което се отнасят тези изказвания, е публична личност, която поради високите си отговорности начело на националния финансов надзор неизбежно се излага на вниманието на журналистите и на критици, свързани с работата му.

81. След това жалбоподателят обяснява, че е бил санкциониран при прилагане на законодателство, което според него позволява налагането на тежки присъди на журналисти, признати за виновни в критика на публични личности. Той отбелязва, че съответното българско законодателство в това отношение е довело до многобройни присъди на България от Съда за нарушения на член 10 от Конвенцията, по-специално по делата *Kasabova v. България* (№ 22385/03 , 19 април 2011 г.), *Божков срещу България* (№ 3316/04 , 19 април 2011 г.), и *Marinova and Others v. България* (№ 33502/07 и 3 други, 12 юли 2016 г.).

82. Той вижда в наказателното производство, заведено срещу него, типичен случай на стратегическо съдебно дело срещу участието на обществеността (SLAPP), с други думи, „ процедура на SLAPP “, започната и проведена недобросъвестно с единствената цел да се заглуши критиката, която вероятно ще бъде изразени срещу богати и влиятелни хора. Във връзка с това той се позовава, наред с други неща, на доклад, публикуван през 2022 г. от неправителствената организация „ Article 19 “ под заглавие „ SLAPPs срещу журналисти в цяла Европа “, в който неговият случай би бил изрично цитиран като пример за преследването на този пол.

83 . Накрая, що се отнася до естеството и сериозността на наложената санкция, жалбоподателят заявява, че се е почувствал дълбоко засегнат от присъдата си, което би засегнало професионалната му репутация на съдебен репортер. Качеството и количеството на работата му като журналист би било значително намалено. Засегнатото

лице посочва в тази връзка, че е напуснало поста си в редакцията на „ Капитал ” през 2021 г.

б) Правителството

84 . Правителството оспорва аргументите на жалбоподателя. Той счита, на първо място, че не е имало ни най-малка намеса в упражняването от засегнатото лице на правото му на свобода на изразяване. Той всъщност обяснява, че производството за клевета, на което е бил подложен жалбоподателят, е приключило много бързо и че той е бил оневинен за повечето от повдигнатите срещу него обвинения. Той заключава, че тази процедура не е попречила на съответното лице да упражнява професионалната си дейност като журналист.

85. Като алтернатива Правителството поддържа, че дори да се признае наличието на намеса в настоящия случай, тази намеса е оправдана по отношение на втория параграф на член 10 от Конвенцията.

86. В това отношение той обяснява, че клеветата представлява престъпление, наказуемо от точни и предвидими разпоредби на българския наказателен кодекс, и че следователно санкцията, наложена на жалбоподателя, е „ предвидена от закона “.

87. Освен това той счита, че осъждането на засегнатото лице е преследвало легитимна цел, а именно защитата на правата и репутацията на други, в този случай С.М.

88. И накрая, той счита, че оспорваната намеса е пропорционална на преследваната цел. В това отношение той поддържа, че тъй като наказаните коментари се състоят от фактически твърдения, не е било неразумно да се поиска от съответното лице да предостави доказателство за тяхната достоверност, което то не би направило. Той отбелязва, че от своя страна съдилищата на първа и втора инстанция са взели предвид всички относими обстоятелства по делото, че са претеглили, от една страна, правата на жалбоподателя на зачитане на личния му живот и презумпцията за невинност, а от друга страна, свободата на изразяване на жалбоподателя, както и че са обосנוвали присъдата му с относими и достатъчни аргументи.

89 . И накрая, правителството счита, че санкцията, наложена на жалбоподателя в настоящия случай, е била лека, тъй като съдилищата са решили, вместо да произнесат наказателна присъда, да привлекат съответното лице към отговорност чрез налагане на административна глоба в размер на една сума, съответстваща на законовия минимум от 1000 български лева (BGN). Според него следователно не може да се счита, че тази санкция има за ефект да попречи на жалбоподателя да упражнява професията си на журналист.

2. Оценка на съда

а) Общи принципи

90 . Съдът припомня, че според неговата съдебна практика по въпроса въпросът за наличието на нарушение на правото на свобода на изразяване е тясно свързан с въпроса дали оспорваната мярка е могла да има възпиращ ефект върху упражняването от това право. Концептуирано по този начин, понятието намеса е много широко. То включва всяка форма на намеса от страна на властите в упражняването на свободата на изразяване. Следователно те могат да включват най-разнообразни мерки, тъй като те обикновено се появяват в контекста на „ формалности “, „ условия “, „ ограничения “ или „ санкции “ (член 10, § 2 от Конвенцията). За да се определи дали е имало намеса или не, е необходимо също така да се изясни обхватът на оспорваната мярка, като се постави в контекста на фактите по случая и съответното законодателство (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft и други с. Швейцария* (dec.), № 68995/13 , §§ 68 - 70, 12 ноември 2019 г.). Например, Съдът вече е преценил, че присъда за клевета, придружена с налагане на административна глоба по чл. 78а, ал. 1 от българския Наказателен кодекс, представлява намеса на държавата в упражняването от съответното лице на неговите или нейните право на свобода на изразяване (*Касабова* , цитирано по-горе, §§ 29, 39 и 50).

91. Намесата в упражняването на свободата на изразяване нарушава Конвенцията, ако не отговаря на изискванията на параграф 2 на член 10. Следователно е необходимо да се определи във всеки конкретен случай дали намесата е била „ предписана от закона “, ако е преследвало една или повече от легитимните цели, изложени в споменатия параграф, и

накрая, ако е било „необходимо в едно демократично общество“ за постигането на тези цели (вж., между другото, *Lindon, Otchakovsky-Laurens u July v. France* [GC], № 21279/02 и 36448/02, § 40, ЕСПЧ 2007-IV).

92. Общите принципи за оценка на необходимостта от намеса в упражняването на свободата на изразяване са обобщени в *Stoll v. Швейцария* ([GC], № 69698/01, § 101, ECHR 2007-V) и припомнено наскоро в *Morice v. Франция* ([GC], № 29369/10, § 124, ЕСПЧ 2015 г.) и *Pentikäinen v. Финландия* ([GC], № 11882/10, § 87, ЕСПЧ 2015 г.):

„i. Свободата на изразяване представлява една от съществените основи на едно демократично общество, едно от съществените условия за неговия прогрес и развитието на всеки човек. При спазване на параграф 2 от член 10, той се прилага не само за „информация“ или „идеи“, приети благосклонно или считани за безобидни или безразлични, но и за тези, които обиждат, шокират или тревожат: това е, което изисква плурализъм, толерантността и духът на откритост, без която няма „демократично общество“. Както е посочено в член 10, то е придружено от изключения, които обаче изискват тясно тълкуване и необходимостта от ограничаването му трябва да бъде убедително установена (...).

ii. Прилагателното „необходимо“ по смисъла на член 10, параграф 2 предполага „належаща социална нужда“. Договарящите се държави се ползват с известна свобода на преценка при преценката за съществуването на такава необходимост, но това е съчетано с европейски контрол, свързан както със закона, така и с решенията, които го прилагат, дори когато идват от независима юрисдикция. Следователно Съдът има юрисдикцията да вземе окончателното решение дали дадено „ограничение“ е съвместимо със свободата на изразяване, защитена от член 10.

iii. Задачата на Съда, когато упражнява своя контрол, не е да заема мястото на компетентните национални съдилища, а да проверява от гледна точка на член 10 решенията, които те са постановили по силата на правомощията си за преценка. От това не следва, че тя трябва да се ограничи до определянето дали държавата-ответник е използвала това правомощие добросъвестно, внимателно и разумно: тя трябва да разгледа оспорваната намеса в светлината на целия случай, за да определи дали е била „пропорционална на преследвана легитимна цел“ и дали мотивите, дадени от националните органи, за да я оправдаят, изглеждат „уместни и достатъчни“ (...). Правейки това, Съдът трябва да се увери, че националните власти са приложили правила, съответстващи на принципите, заложиени в член 10, и освен това въз основа на приемлива оценка на релевантните факти (...).

93. Естеството и тежестта на наложените санкции са елементи, които трябва да се вземат предвид при измерване на пропорционалността на намесата, като Съдът подчертава, че посегателството върху свободата на изразяване може да има риск да има възпиращ ефект върху упражняването на тази свобода. (*Morice*, цитирано по-горе, § 127).

94. И накрая, за да се оцени обосновката на оспорвана мярка, трябва да се има предвид, че справедливостта на процедурата и процедурните гаранции, предоставени на жалбоподателя, са фактори, които трябва да се вземат предвид, когато става въпрос за оценка на пропорционалността на намесата в упражняване на свободата на изразяване, гарантирана от член 10 (виж, *mutatis mutandis*, *Castells срещу Испания*, 23 април 1992 г., §§ 47-48, серия А № 236, *Ekin Association срещу Франция*, № 39288/98, § 61, ЕСПЧ 2001-VIII, *Colombani и други срещу Франция*, № 51279/99, § 66, ЕСПЧ 2002-V, *Стийл и Морис срещу Обединеното кралство*, № 68416/01, § 95, ЕСПЧ 2005-II, *Киприану срещу Кипър* [GC], §§ 171 и 181, ECHR 2005 - XIII, *Mamère v 29492/05*, 26 февруари 2009 г., *Morice*, цитирано по-горе, § 155, и Бака срещу Унгария, 20261/12, 23 юни 2016 г.).

б) Приложение към настоящия случай

i. Относно наличието на намеса

95. Правителството оспорва самото съществуване на намеса в настоящия случай (параграф 84 по-горе). Съдът не споделя тази оценка. При прилагане на принципите, произтичащи от неговата съдебна практика и в съответствие с констатациите, до които е достигнал по гореспоменатото дело *Касабова* (параграф 90 по-горе), той счита, напротив, че налагането на жалбоподателя на административна глоба от 1000 лева (параграфи 24-27 по-горе) се равнява, съгласно член 10 от Конвенцията, на намеса в упражняването от засегнатото лице на неговата свобода на изразяване.

ii. Относно основателността на намесата

96. Оспорваната мярка се основава на член 148, параграф 2 и член 78а от българския Наказателен кодекс (параграфи 31 и 32 по-горе). Поради това Съдът намира, че е „предвидено от закона“ по смисъла на член 10, параграф 2 от Конвенцията.

97. Наложенията санкция има за цел да потисне коментари, описани като клеветнически от националните съдилища, които жалбоподателят е направил за друго лице (параграфи 12, 24 и 25 по-горе). Следователно то преследва легитимната цел „ защита на репутацията или правата на другите “.

98. След това Съдът трябва да определи дали осъждането на жалбоподателя е било „ необходимо в едно демократично общество “.

99 . В тази връзка и с оглед на конкретните обстоятелства по делото, Съдът счита, че забележките, за които жалбоподателят е осъден, ако засягат проблем от общ характер (всъщност става дума за това дали контролът, упражняван от CSF относно публикации в пресата, както и глобите, наложени на издателството на жалбоподателя, независимо дали надхвърлят приемливите граници), въпреки това включва фактически твърдения, поставящи под въпрос професионалния интегритет на SM и предполагащи, че това би улеснило изпирането на суми пари генерирани от трафик на наркотици : следователно е разумно да се изиска от жалбоподателя, в контекста на производството за клевета, да представи доказателство за реалността на така твърдените факти. Освен това санкцията, наложена от съдилищата, беше административна глоба в минималния размер, предвиден в закона (равностойността на 511 евро) в допълнение към сума (равностойността на 320 евро) за съдебни разноски и разходи и разноски, направени от другия партия, които изглеждат относително умерени (параграфи 13 и 27 по-горе).

100. Съдът обаче трябва надлежно да вземе предвид процедурния аспект на член 10 (параграф 94 по-горе). Той припомня, че е отбелязал, че съдебният състав на Софийския градски съд, който разгледа и в крайна сметка отхвърли жалбата на жалбоподателя, не е „ безпристрастен съд “ по смисъла на член 6 § 1 от Конвенцията поради участието на съдия П. К. в това преглед (параграфи 66-76 по-горе). В светлината на съображенията, които го доведоха до заключението, че е имало нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията, Съдът счита, че начинът, по който е наложена санкцията на жалбоподателя, не е спазил една от основните гаранции на справедлив съдебен процес (виж, *mutatis mutandis* , *Koudechkina*, цитирано по-горе, §§ 96 и 97). Ограничението, наложено върху правото на свобода на изразяване на жалбоподателя, както е защитено от член 10 от Конвенцията, следователно не е придружено от ефективни и адекватни гаранции срещу произвол (вж., *mutatis mutandis* , *Baka* , цитирано по-горе, § 174). Дори да приемем, че мотивите, посочени от държавата-ответник, са релевантни, те не могат да бъдат достатъчни, за да докажат, че намесата, от която се оплаква, е била „ необходима в едно демократично общество “ (*пак там* , § 175).

iii. Заключение на съда

101 . В светлината на тези елементи Съдът счита, че осъждането на жалбоподателя представлява намеса в упражняването на свободата на изразяване от засегнатото лице, че тази намеса е била „ предвидена от закона “ и е преследвала „ легитимната цел “ за защита на репутацията или правата на други, но счита, че намесата не е била „ необходима в едно демократично общество “ по смисъла на член 10 § 2 от Конвенцията.

102. Следователно в настоящия случай е налице нарушение на член 10 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА, СЪЧЕТАН С ЧЛЕН 10

103. И накрая, жалбоподателят се оплаква, че не е имал вътрешноправно средство за защита, което да му позволи да поиска отстраняване на твърдяното нарушение на член 10. Той се позовава на член 13 от Конвенцията, който гласи следното :

„ Всяко лице, чиито права и свободи, признати в (...) Конвенцията, са били нарушени, има право на предоставяне на ефективна правна защита пред национален орган, дори ако нарушението е извършено от лица, действащи при упражняване на официалните си функции . »

104. Жалбоподателят твърди, че неговото наказателно дело е било разгледано при обжалване от предубеден съд. Той счита, че тъй като решението на този съд е окончателно, подадената жалба не може да се счита за отговаряща на изискванията за ефективност, посочени в член 13 от Конвенцията

105. Правителството оспорва аргументите на жалбоподателя. Позовавайки се на решението *Marinova and others v. България* (№ 33502/07 и 3 други, § 109, 12 юли 2016 г.), той отбелязва, че член 13 не предвижда сам по себе си наличието на право на обжалване или двойна степен на юрисдикция. В случаите, когато се твърди, че е извършено нарушение на Конвенцията от най-висшата съдебна инстанция, прилагането на този член следователно ще бъде предмет на имплицитно ограничение (*пак там*).

106 . Съдът припомня, че член 13 изисква откриването на средство за защита съгласно вътрешното законодателство само по отношение на оплаквания, които могат да се считат за „ оспорими “ съгласно Конвенцията (*Бойл и Райс срещу Обединеното кралство* , 27 април 1988 г., § 52, серия А № 131).

107. Той обаче отбелязва, че член 6 представлява *lex specialis* по отношение на член 13, като изискванията на последния са включени в по-строгите изисквания на първия (вж. например *Kuznetsov and Others v. Russia* , по · 184/02 , § 87, 11 януари 2007 г., *Ефендиева срещу Азербайджан* , № 31556/03 , § 59, 25 октомври 2007 г., и *Бака* , цитирано по-горе, § 181). Имайки предвид заключенията, до които е стигнал по член 6 § 1 от Конвенцията (параграф 75 по-горе), той счита, че оплакването, основано на член 13, не повдига отделен въпрос.

108. Следователно, Съдът заключава, че не е необходимо да разглежда поотделно допустимостта и основателността на жалбата, основана на член 13 от Конвенцията, взета във връзка с член 10.

IV. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

109. Съгласно член 41 от Конвенцията :

" Ако Съдът обяви, че е имало нарушение на Конвенцията или протоколите към нея и ако вътрешното право на Високодоговарящата страна само несъвършено позволява заличаване на последиците от това нарушение, Съдът предоставя на страната на пострадалата страна, ако е приложимо , просто удовлетворение. »

A. Щети

110. Жалбоподателят иска 1000 български лева (BGN) за материалните щети, които твърди, че е претърпял, сума, съответстваща на размера на глобата, която е осъден да плати от българските съдилища. Той също така иска финансово обезщетение за морални вреди и разчита на съда да определи неговия размер.

111. Правителството поддържа, че установяването на нарушения на членове 6 § 1 и 10 от Конвенцията би представлявало достатъчно справедливо обезщетение в този случай.

112. Съдът счита, че на жалбоподателя трябва да бъде възстановена сумата на платената глоба в края на производството за клевета. Той му присъжда 511,29 евро (EUR) за материални щети, плюс всяка сума, която може да се дължи като данък върху тази сума.

113. Той също така счита, че нарушенията на членове 6 § 1 и 10 от Конвенцията, които установи, са причинили на жалбоподателя определен размер на неимуществени вреди. Той счита за разумно да му предостави 3 000 евро в това отношение плюс всяка сума, която може да бъде дължима като данък върху тази сума.

B. Такси и разноски

114. Жалбоподателят претендира 2400 евро за адвокатски хонорари, които той твърди, че е направил пред Съда (сума, съответстваща на 24 часа правна работа при часова ставка от 100 евро), както и 1200 лева (равностойността на 613,55 евро) за разходите за превод. Моли присъдената сума за разходи и разноски да бъде преведена директно по сметката на неговия адвокат г-н А. Кашъмов.

115. Правителството се противопоставя на тези иски, които счита за необосновани и прекомерни.

116. Съгласно съдебната практика на Съда, жалбоподателят може да получи възстановяване на своите разходи и разноски само до степента, в която са установени

тяхната реалност, необходимост и разумното естество на размера им. В настоящия случай, като взема предвид документите, с които разполага, и гореспоменатите критерии, Съдът счита всички твърдения на жалбоподателя в това отношение за разумни. Следователно той му присъжда сумата от 3 013,55 евро, която да бъде изплатена директно по сметката на неговия представител, г-н ^A Кашъмов, в съответствие с желанията, изразени от жалбоподателя.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбите, основани на членове 6 § 1 и 10 от Конвенцията, за допустими ;
2. *Приема* , че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията ;
3. *Приема* , че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията ;
4. *Приема* , че не е необходимо да се разглеждат поотделно допустимостта и основателността на жалбата, основана на член 13 от Конвенцията във връзка с член 10 ;
5. *то*
 - а) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателя, в рамките на три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат конвертирани във валутата на държавата-ответник по курса приложим към датата на сетълмент :
 - i. 511,29 EUR (петстотин и единадесет евро и двадесет и девет цента), плюс всяка сума, която може да се дължи като данък върху тази сума, за материални щети ;
 - ii. 3 000 (три хиляди евро), плюс всяка сума, която може да се дължи като данък върху тази сума, за морални щети ;
 - iii. 3 013,55 евро (три хиляди и тринадесет евро и петдесет и пет цента), плюс всяка сума, която може да се дължи от жалбоподателя като данък върху тази сума, за разходи и разноски, които да бъдат изплатени директно по сметката на г- н Кашъмов ;
 - б) че от изтичането на посочения период и до плащането, тези суми ще бъдат увеличени с проста лихва в размер, равен на този на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, приложимо през този период, увеличен с три процентни пункта.

Съставено на френски език, след което съобщено писмено на 4 юни 2024 г., в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от правилника.

Милан Блашко
Чиновник

Георгиос А. Сергидес
президент